

PLATOBNÉ SLUŽBY A PLATOBNÉ SYSTÉMY

5 PLATOBNÉ SLUŽBY A PLATOBNÉ SYSTÉMY

5.1 PLATOBNÉ SLUŽBY

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2007/64/ES o platobných službách bola transponovaná zákonom č. 492/2009 o platobných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o platobných službách“), ktorý nadobudol účinnosť 1. decembra 2009. Týmto zákonom sa zrušil zákon č. 510/2002 Z. z. o platobnom styku v znení neskorších predpisov.

Zákon o platobných službách upravuje predovšetkým poskytovanie platobných služieb, podmienky na vznik a prevádzkovanie platobných systémov, podmienky na vznik a podnikanie platobných inštitúcií a inštitúcií elektronických peňazí, reklamácie a iné podania a podmienky mimosúdneho riešenia sporov pri poskytovaní platobných služieb a pri vydávaní a používaní elektronických peňazí, ako aj dohľad nad prevádzkovateľmi platobných systémov, dohľad nad platobnými inštitúciami a dohľad nad inštitúciami elektronických peňazí.

V roku 2010 začal proces transpozície smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/44/ES zo dňa 6. mája 2009, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 98/26/ES o konečnom zúčtovaní v platobných systémoch a zúčtovacích systémoch cenných papierov a smernica 2002/47/ES o dohodách o finančných zárukách, a to návrhom zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o cenných papieroch, vrátane zákona o platobných službách. Cieľom uvedenej transpozície bolo vymedzenie prepojeného systému (interoperabilita).

Súčasťou slovenského právneho poriadku v oblasti platobných služieb je aj opatrenie Národnej banky Slovenska č. 8/2009, ktorým sa ustanovuje štruktúra bankového spojenia, štruktúra medzinárodného bankového čísla účtu a podrobnosti o vydávaní prevodníka identifikačných kódov a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES):

- nariadenie č. 924/2009 o cezhraničných platbách v Spoločenstve, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 2560/2001 a
- nariadenie č. 1781/2006 o údajoch o príkazoch, ktoré sprevádzajú prevody finančných prostriedkov.

V roku 2010 Národná banka Slovenska schválila návrh Slovenskej bankovej asociácie neplatiť v roku 2010 príspevok na činnosť Stáleho rozhodcovského súdu Slovenskej bankovej asociácie zriadeného podľa zákona o platobných službách na mimosúdne riešenie sporov, a to vzhľadom na výsledky hospodárenia tohto súdu a dostatok finančných prostriedkov na činnosť Komory pre rozhodovanie sporov z poskytovania platobných služieb.

Národná banka Slovenska udelila v roku 2010 povolenie spoločnosti First Data Slovakia, s. r. o., na prevádzkovanie platobného systému podľa § 45 ods. 3 písm. c) zákona o platobných službách.

5.2 PLATOBNÉ SYSTÉMY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

5.2.1 PLATOBNÝ SYSTÉM TARGET2 A TARGET2-SK

Slovenská republika sa dňom vstupu do eurozóny pripojila do platobného systému TARGET2 a Národná banka Slovenska od 1. januára 2009 začala prevádzkovať svoj komponent tohto systému, platobný systém TARGET2-SK. Druhý rok prevádzky platobného systému TARGET2-SK možno hodnotiť ako úspešný a bezproblémový, v ktorom neboli zaznamenané žiadne incidenty, či už na strane systému alebo jeho účastníkov, ktoré by ohrozili plynulé spracovanie platieb alebo narušili jeho prevádzku.

Okrem dennej prevádzky systému, konzultačnej a obchodnej podpory jeho účastníkov, pravidelného testovania procedúr na obnovu činnosti sa Národná banka Slovenska podieľa na koordinácii vývoja, zmien, testovania a nasadzovania nových verzií programového vybavenia platformy SSP, na ktorej je systém TARGET2 prevádzkovaný. Novými verziami programového vybavenia sa do platformy SSP implementujú nové funkčnosti a zmeny, ktoré Eurosystem schváli na základe požiadaviek užívateľov systému a tiež sa nimi odstraňujú identifikované chyby z predchádzajúcej verzie. Významnou súčasťou pravidelnej ročnej aktualizácie platformy SSP v roku 2010 bolo zavedenie možnosti prístupu do platobného systému TARGET2 prostredníctvom internetu, popri

doterajšom prístupe výlučne prostredníctvom SWIFT-u.

Národná banka Slovenska organizovala v roku 2010 pravidelné pracovné stretnutia so zástupcami účastníkov TARGET2-SK. Tieto stretnutia slúžia na konzultáciu návrhov a pripravovaných zmien do systému TARGET2, koordináciu testovania nových verzií platformy SSP s účastníkmi, hodnotenie bežnej prevádzky a sprostredkovanie ďalších relevantných informácií účastníkom TARGET2-SK.

Národná banka Slovenska vydala v marci 2010 Rozhodnutie NBS č. 3/2010 o podmienkach účasti v TARGET2-SK a Rozhodnutie NBS č. 4/2010 o postupoch vyrovnaní pre pridružené systémy TARGET2-SK, ktoré nahradili dovtedy platné rozhodnutia z roku 2008. V nadväznosti na novú verziu programového vybavenia platformy SSP boli v novembri 2010 tieto nové rozhodnutia opätovne novelizované.

5.2.2 PLATBY REALIZOVANÉ PROSTREDNÍCTVOM TARGET2-SK

Na konci roka 2010 bolo do platobného systému TARGET2-SK zapojených 33 účastníkov, z toho 30 priamych účastníkov vrátane Národnej banky Slovenska a 3 pridružené systémy (EURO SIPS, Centrálny depozitár cenných papierov SR, a. s., First Data Slovakia, s. r. o.). Počas roka 2010 sa počet účastníkov zvýšil o dvoch priamych účastníkov.

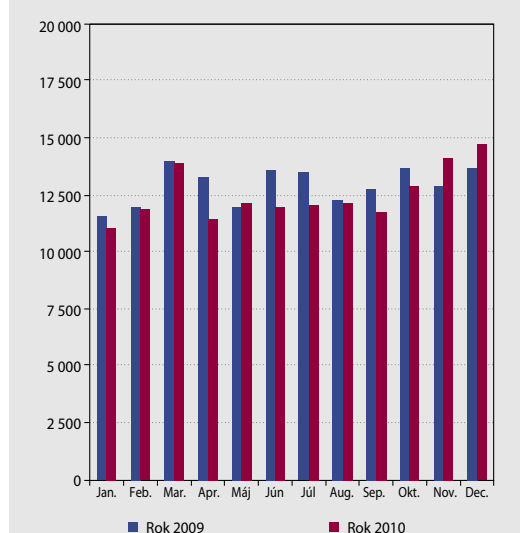
V roku 2010 sa prostredníctvom platobného systému TARGET2-SK uskutočnilo takmer 150 tis. transakcií v celkovej hodnote vyše 682,2 mld. €. Oproti roku 2009 došlo k miernemu poklesu počtu uskutočnených transakcií, a to o 3,4 % (5 tis. transakcií). Rovnako hodnota spracovaných transakcií zaznamenala pokles oproti predchádzajúcemu roku, a to o takmer 22,6 % (199 mld. €). Vývoj počtu a hodnoty uskutočnených transakcií podľa jednotlivých mesiacov v rokoch 2009 a 2010 zobrazujú grafy 32 a 33.

V roku 2010 mal TARGET2-SK 258 prevádzkových dní. Denne sa v systéme spracovalo v priemere 581 platobných transakcií v celkovej hodnote takmer 2 644 mil. €.

Podiel počtu klientskych a medzibankových platieb spracovaných v roku 2010 je v pomere 56:44, mierne v prospech klientskych platieb. Z hľadiska hodnoty spracovaných platieb je podiel klientskych a medzibankových platieb v pomere 4:96, teda výrazne v prospech medzibankových platieb.

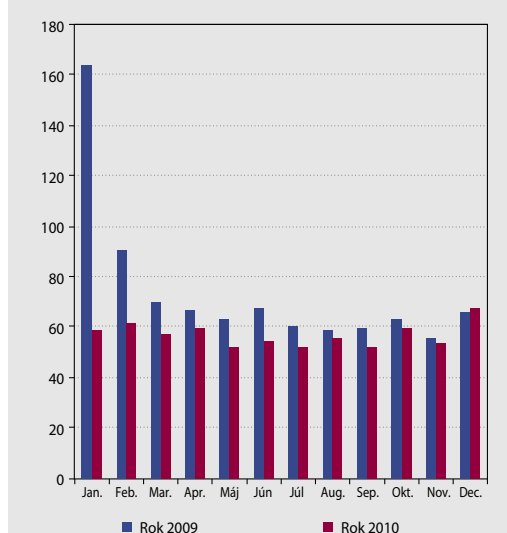
V roku 2010 sa do systému TARGET2 zapojilo aj Bulharsko so svojou bankovou komunitou. V súčasnosti je tak do systému TARGET2 zapojených celkovo 23 krajín Európskej únie. Z hľadiska štruktúry smerovania platieb zaslaných účastníkmi TARGET2-SK v roku 2010 bolo 37 % všetkých

Graf 32 Vývoj počtu platieb spracovaných v TARGET2-SK

Zdroj: NBS.

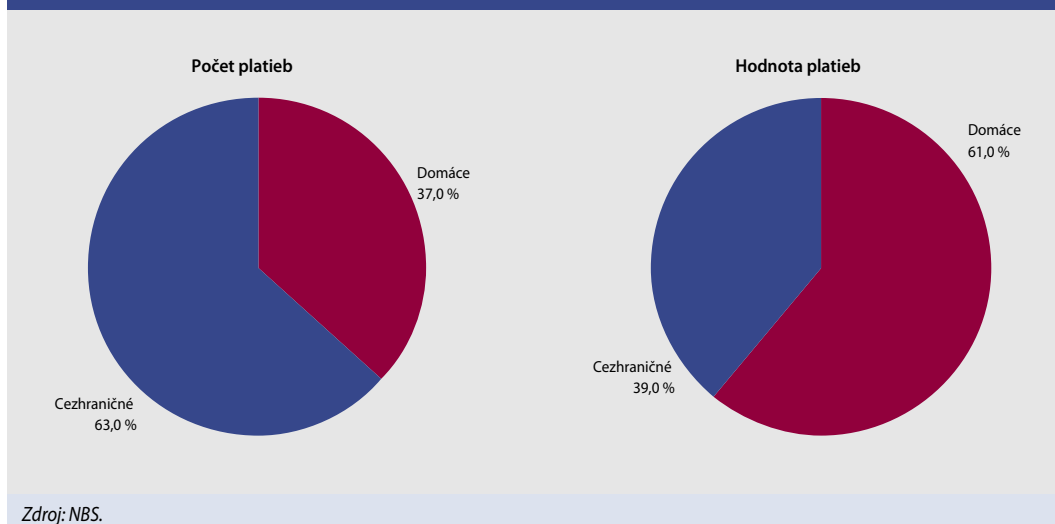
Graf 33 Vývoj hodnoty platieb spracovaných v TARGET2-SK (mld. EUR)

Zdroj: NBS.

Graf 34 Štruktúra smerovania platieb zaslaných účastníkmi TARGET2-SK v roku 2010

platieb domácich a 63 % smerovalo príjmom do zahraničia. Rovnaké rozdelenie, avšak takmer v obrátenom pomere, je podľa hodnoty zaslaných platieb. Štruktúru smerovania platieb zobrazuje graf 34.

5.2.3 PLATOBNÝ SYSTÉM EURO SIPS

EURO SIPS je retailovým platobným systémom určeným na spracovanie a klíring klientskych platieb v eurách a zároveň pridruženým systémom k transeurópskemu platobnému systému TARGET2-SK. Platobné transakcie sa v platobnom systéme EURO SIPS spracovávajú v klíringových cykloch, ktorých výsledky sa finančne vyrovnávajú v systéme TARGET2-SK.

Medzibankové platobné transakcie sa od 1. januára 2009 výhradne spracovávajú a vyrovnávajú v systéme TARGET2-SK.

V nadväznosti na implementáciu SEPA platobných nástrojov v SR bude platobný systém EURO SIPS upravený na systém kompatibilný so SEPA. Úprava EURO SIPS bude realizovaná v súlade so schválenou stratégiou, ktorá bola prijatá Bankovou radou NBS. V zmysle uvedeného by mal byť EURO SIPS SEPA kompatibilný do konca roka 2012.

Počas roka 2010 Národná banka Slovenska vykonala hodnotenie platobného systému EURO SIPS v súlade s požiadavkou Eurosystemu pre krajiny vstupujúce do eurozóny. Systém sa hodnotil proti „Základným princípom“ na hodnotenie

platobných systémov, platných pre retailové systémy. Výsledkom hodnotenia je konštatovanie, že platobný systém EURO SIPS v plnej miere spĺňa všetky požadované princípy.

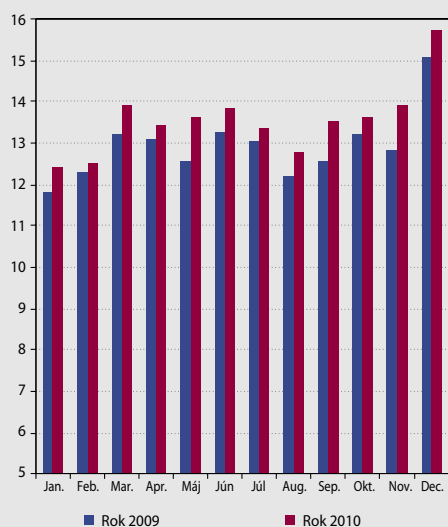
5.2.4 PLATBY REALIZOVANÉ PROSTREDNÍCTVOM EURO SIPS

Do retailového platobného systému EURO SIPS bolo v roku 2010 zapojených 30 účastníkov. Pôvodný počet 28 zo začiatku roka sa tak zvýšil o dvoch nových účastníkov. V EURO SIPS-e sa uskutočnilo celkovo 162 796 tis. transakcií, čo zodpovedá trendu nárastu z predchádzajúcich rokov, a to vo výške necelých 5 %. Krivka nárastu vo výške 6,5 % zotrvala aj v objeme uskutočnených transakcií, v celkovom hodnotovom vyjadrení 164 590,1 mil. € spracovaných transakcií. Grafy 35 a 36 vyjadrujú počty a hodnotu transakcií uskutočnených v systéme EURO SIPS počas jednotlivých mesiacov roka 2010 v porovnaní s predchádzajúcimi obdobiami roka 2009.

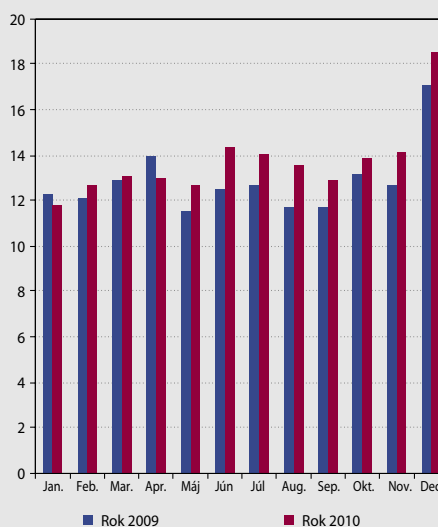
5.2.5 PLATOBNÉ KARTY

V roku 2010 sa počet vydaných bankových platobných kariet znížil v porovnaní s predchádzajúcim rokom (5,08 mil.) o necelé 2 % na 4,98 mil. bankových platobných kariet. Z celkového počtu vydaných bankových platobných kariet debetné platobné karty tvorili 4,18 mil. a kreditné platobné karty 0,8 mil.

K 31. decembru 2010 mohli klienti bánk na území Slovenskej republiky využívať sieť 2 363 ban-

Graf 35 Vývoj počtu transakcií uskutočnených v EURO SIPS (mil.)

Zdroj: NBS.

Graf 36 Vývoj hodnoty transakcií uskutočnených v EURO SIPS (mln. EUR)

Zdroj: NBS.

komatov a 37 459 platobných terminálov. Zatiaľ čo pri vydaných bankových platobných kartách bol v porovnaní s predchádzajúcim rokom zaznamenaný pokles, počet bankomatov sa zvýšil o 2,2 % (2 310 v roku 2009), ako aj počet platobných terminálov, a to o 5,7 % (35 438 v roku 2009).

5.3 SPOLUPRÁCA S MEDZINÁRODNÝMI FINANČNÝMI INŠTITÚCIAMI V OBLASTI PLATOBNÉHO STYKU

HODNOTENIE SYSTÉMU ZÚČTOVANIA CENNÝCH PAPIEROV CDCP – SCHVÁLENIE SPRÁVY O MONITORINGU PLNENIA ODPORÚČANÍ

Európska centrálna banka v súvislosti s prijatím jednotnej meny euro v Slovenskej republike vykonala hodnotenie systémov zúčtovania cenných papierov (SSSs) oproti štandardom na ich použitie v úverových operáciách Európskeho systému centrálnych bánk (Standards for the use of EU securities settlement systems in ESCB credit operations), v rámci Slovenskej republiky išlo o Centrálny depozitár cenných papierov. Po schválení Radou guvernérov bol CDCP ohodnotený ako „vyhovujúci“ a zároveň zaradený do zoznamu akceptovateľných SSSs pre úverové operácie v Eurosysteme. ECB zaslala CDCP aj niekoľko odporúčaní, ktorých plnenie sa monitorovalo koncom roka 2009 a správu o monitorovaní

schválila Rada guvernérov v marci 2010. Spustenie ďalšieho hodnotenia SSSs sa plánuje v priebehu roka 2011.

OBLASŤ SEPA – EURÓPSKA CENTRÁLNA BANKA, EURÓPSKA PLATOBNÁ RADA

Projekt SEPA je ďalším krokom k vytvoreniu integrovaného európskeho trhu platobných služieb po úspešnom zavedení eura do hotovostného platobného styku spôsobom definitívneho odstránenia rozdielov medzi domácimi a cezhraničnými platbami. V prípade naplnenia vízie SEPA by sa platby mohli realizovať v rámci všetkých krajín SEPA z jediného bankového účtu, prostredníctvom rovnakých platobných nástrojov a rovnako ľahko a bezpečne ako sa dnes realizujú domáce platby.

Európska centrálna banka uverejnila v poradí už siedmu správu o vývoji projektu SEPA na svojich internetových stránkach v októbri 2010. Tradične obsahuje informácie o dosiahnutých úspechoch (spustenie inkasnej schémy), problémových oblastiach (pomalé tempo migrácie, podiel SEPA úhrad dosahoval ku koncu roka 2010 cca 10 %), či zoznam úloh, ktoré bude treba v záujme pohodlného prechodu na schému SEPA uskutočniť. V júni 2010 sa konalo prvé stretnutie novovytvoreného európskeho riadiaceho orgánu migrácie na SEPA s názvom „Rada SEPA“. Riešené boli otázky stanovenia konečných termínov prechodu

na SEPA, tzv. SMED (SEPA Migration End-Dates) a budúcnosti platobných kariet SEPA. Od 1. novembra 2010 sú všetky banky eurozóny povinné byť dosiahnuteľnými pre cezhraničné inkasá tak, ako to vyplýva z nariadenia č. 924/2009 o cezhraničných platbách v Spoločenstve.

Európska platobná rada (EPC) v septembri na svojom plenárnom zasadnutí schválila a následne uverejnila na svojich internetových stránkach novú verziu Pravidiel pre SEPA inkasá (Základná schéma inkás – verzia 5.0 a B2B schéma inkás – verzia 3.0). Zároveň boli zverejnené aj aktualizované Pravidlá pre SEPA úhrady (verzia 5.0). Poslednou aktualizáciou SEPA rámca pre platobné karty je verzia 2.1, ktorá vyšla koncom decembra 2009. Novú verziu dokumentu Štandardizácia v oblasti SEPA platobných kariet – zoznam požiadaviek, verziu 5.0 zverejnil EPC v januári 2011. Novinkou sú schválené pravidlá pre inkasnú schému s pevne stanovenou inkasovanou sumou, tzv. „SEPA Direct Debit Fixed Amount Scheme (SDD FA) Rulebook“, verzia 1.0, pričom táto verzia bude v nasledujúcom období predmetom pripomienkového konania v rámci bankových komunit krajín SEPA.

Najzávažnejšou témou, ktorá sa riešila v priebehu roka 2010, bola opäť otázka stanovenia konečných termínov prechodu z doteraz používaných domácich schém platobných nástrojov na nové schémy SEPA úhrad a inkás. Definitíva v tejto otázke padne pravdepodobne v priebehu roka 2011. Očakávaným krokom zo strany orgánov EÚ je prijatie všeobecne záväzného právneho predpisu.

EUROSYSTEM, TARGET2-SECURITIES

V roku 2010 postupovali práce na projekte TARGET2-Securities (T2S). Dôležitým medzníkom

naplňania programu projektu T2S bolo vo februári 2010 schválenie Radou guvernérov ECB dokumentácie URD – User requirements document – jej piatej verzie, ktoré zavrátilo špecifikačnú fázu projektu T2S, projekt T2S tak prešiel do fázy vývoja. V apríli 2010 Rada guvernérov ECB schválila Usmernenie ECB o T2S. Ďalšie rozhodnutia Rady guvernérov ECB sa týkali riadenia projektu i budúcej prevádzky T2S, konektivity (T2S bude mať maximálne dvoch poskytovateľov komunikačnej siete a jedného poskytovateľa priamej linky, ktorí vstúpia z výberového konania), cenovej politiky T2S (schválená cenová štruktúra a tiež i poplatok za DVP transakciu), v právnej oblasti pokračuje riešenie koncipovania návrhu zmluvy (Framework Agreement) na obdobie vývoja i fázy prevádzky.

Aj poradný orgán T2S Advisory Group (AG) pre rozhodovacie orgány ECB pre projekt T2S, v ktorom má Národná banka Slovenska svoje zastúpenie, pokračoval vo svojej činnosti. Rovnako NUG-SK, ako fórum na zapojenie a informovanie národných účastníkov finančného trhu do prác na projekte T2S, sa stretával na svojich pravidelných stretnutiach, ktoré predchádzali stretnutiam T2S AG na európskej úrovni. Členovia NUG-SK sa stretli celkovo štyrikrát. Riešené otázky vychádzali z agendy pripravenej na zasadnutia T2S AG a týkali sa predovšetkým harmonizácie párovacích polí, návrhov budúcej tarifnej štruktúry, koexistencie štandardov komunikačných správ v T2S, otázky finality zúčtovania na súhrnných účtoch v prípade použitia layered modelu, konzultácií vo veci prípravy hladkého zúčtovania medzi rôznymi depozitármi v T2S (nutnosť harmonizácie resp. identifikácie a odstraňovanie prekážok a špecifik jednotlivých trhov).¹⁵

¹⁵ Všetky relevantné informácie možno získať na webovej stránke ECB v anglickom jazyku.